

2η Συνάντηση της Γ' Περιόδου**του Forum για τα Οικονομικά και τις Πολιτικές Υγείας****Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Δελφοί, 17-19 Μαΐου 2024

ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ***Το ζήτημα που πραγματεύθηκε το Forum****

Η ασφάλιση αποτελεί έναν δομικό πυλώνα της κοινωνικής σταθερότητας, της κινητικότητας και της συνοχής - επί της ουσίας, έναν βασικό προσδιοριστή της συλλογικής κοινωνικής ευημερίας. Η σύγχρονη φάση της ιστορίας της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα διακρίνεται από τη δημιουργία του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. (2011), υπό τη σαφή λογική της σύστασης ενός ασφαλιστικού μονοψωνίου, σε ένα σύστημα που θα προσομοιάζε στο πρότυπο του «Μοναδικού Πληρωτή» (Single Payer).

Παρ' όλα αυτά, η μεταρρύθμιση παρέμεινε ημιτελής, καθώς αρκετές από τις προβλέψεις του αρχικού νόμου και των μετέπειτα σχεδιασμών παρέμειναν ημιτελείς, κυρίως ως προς το σκέλος της συλλογής του συνόλου των δημόσιων πόρων στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και της μετατροπής του ως στρατηγικού αγοράστη.

Τα μέλη του Forum αναγνωρίζουν το ζήτημα της ασφάλισης στην υγεία ως εξαιρετικά επίκαιρο (α) αφενός ως απάντηση στις δημογραφικές, επιδημιολογικές και τεχνολογικές αλλαγές που καταγράφονται διεθνώς, αλλά και, ανησυχητικά έντονα, στη χώρα μας, (β) αφετέρου ως συνέχεια πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί από την κυβέρνηση με τη δημιουργία Ομάδας Εργασίας με στόχο την κατάρτιση μελέτης για τη μετατροπή του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. σε σύγχρονο ασφαλιστικό φορέα.

Προεκτάσεις και επιμέρους προβλήματα

Στο πλαίσιο της συζήτησης αναδείχθηκε μια σειρά προεκτάσεων και επιμέρους προβλημάτων, τα οποία καταγράφονται στο δημόσιο διάλογο και χρήζουν αντιμετώπισης, όπως:

- Η ανάγκη διασάφησης και προσδιορισμού του περιεχομένου εννοιών που χρησιμοποιούνται στη δημόσια συζήτηση. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα συζητήθηκε η διαφοροποίηση ανάμεσα στα «δεδομένα» και τα «τεκμήρια».
- Η ανάγκη έμφασης στην «τεκμηρίωση» της τεκμηριωμένης πολιτικής υγείας.

- Η ανάγκη για τη διασφάλιση της συνέχειας των μεταρρυθμίσεων σε προγραμματισμό που θα υπερβαίνει τον πολιτικό κύκλο.
- Η ανάγκη συνεχούς αξιολόγησης των εφαρμοζόμενων πολιτικών.
- Η ανάγκη ανάδειξης του ζητήματος της ποιότητας των τεκμηρίων που χρησιμοποιούνται στο δημόσιο διάλογο ή την παραγωγή πολιτικής.
- Η ανάγκη συνεκτίμησης, με δομημένο τρόπο, τόσο των θετικών όσο και των κανονιστικών (αξιακών) στοιχείων στην παραγωγή πολιτικής.

Ειδικά για την ασφάλιση υγείας, τα μέλη αναγνωρίζουν τα εξής:

- Η ασφάλιση (οφείλει να) λειτουργεί ως αναδιανεμητικός μηχανισμός.
- Τα συστήματα υγείας και ασφάλισης αποτελούν κεντρικό σημείο του ευρωπαϊκού χώρου και η ορθή λειτουργία τους διασφαλίζει την εθνική και την ευρωπαϊκή συνοχή.
- Η σύνθεση της ζήτησης για υπηρεσίες υγείας, άρα και ασφάλισης, αποτελεί και ζήτημα κουλτούρας.
- Η ανάδειξη των αναγκών υγείας του πληθυσμού θα πρέπει να οδηγείται από την πλευρά της ζήτησης - έναντι της προσφοράς.
- Μεταξύ των μεγάλων ερωτημάτων που ανακύπτουν εκ νέου στη συζήτηση για το μέλλον του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. διακρίνονται (α) οι μηχανισμοί και οι μέθοδοι για τη συγκέντρωση των πόρων, (β) οι διαδικασίες διαπραγμάτευσης, (γ) ο τρόπος αγοράς και ο τρόπος επιλογής των προμηθευτών, (δ) η διασφάλιση της πιστοποίησης των παρόχων και των υπηρεσιών με ποιοτικά κριτήρια, (ε) η εκμετάλλευση της διαπραγματευτικής δύναμης του μονοψωνίου.

Προτάσεις και δυνητικές λύσεις

Στο πλαίσιο της ελεύθερης ανταλλαγής απόψεων, τα μέλη του Forum πρότειναν μια σειρά δυνητικών λύσεων στην προβληματική που αναδείχθηκε, οι οποίες μπορούν να έχουν σημαντική συμβολή στην προσπάθεια για τον μετασχηματισμό του πεδίου της κοινωνικής ασφάλισης -και, ειδικά, του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.- προς ένα πρότυπο που θα καλύπτει τις ατομικές και τις κοινωνικές ανάγκες, αλλά και τους στόχους της δημόσιας πολιτικής. Οι προτάσεις ομαδοποιήθηκαν ανά θεματικό πεδίο, ως εξής:

Δεδομένα

- Τα μέλη καλούν για μια «επανάσταση της αξιοπιστίας».
- Η παραγωγική χρήση των δεδομένων (και η παραγωγή του δημόσιου αγαθού της γνώσης και της πληροφορίας) προϋποθέτει απευθείας πρόσβαση στα δεδομένα της ασφάλισης (πάντα με την προστασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων).
- Υπάρχει ανάγκη επικοινωνίας των ομάδων ανάλυσης με τις ομάδες που παράγουν δεδομένα - αλλά και επικοινωνία των ομάδων τεκμηρίωσης και των υπευθύνων διαμόρφωσης της πολιτικής, για την απόκτηση κοινής γλώσσας.

Ελεγκτικοί μηχανισμοί - εφαρμογή της ασφαλιστικής πολιτικής

- Η έλλειψη επαρκούς ασφαλιστικού ελέγχου απαιτεί μηχανισμούς ελέγχου, αλλά και δημιουργία/εγκατάσταση κουλτούρας ελέγχου.
- Ο έλεγχος πρέπει να αφορά όλα τα στάδια εισαγωγής προϊόντων ή υπηρεσιών στις παροχές της ασφάλισης, από το στάδιο της απόφασης έως το στάδιο της παροχής τους και της χρήσης τους στον πραγματικό κόσμο (real world data/evidence).
- Είναι απαραίτητο να δοθεί σημασία στη δημιουργία (ή την απουσία) κινήτρων στη συμπεριφορά των προμηθευτών, αλλά και των ληπτών υπηρεσιών υγείας.
- Είναι απαραίτητο να υφίσταται συνέχεια στη διοίκηση - ως βασικό εργαλείο επίτευξης αυτής, τα μέλη προκρίνουν τη δημιουργία γραπτών δεσμευτικών διαδικασιών για τη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή των πολιτικών.
- Η ελεγκτική της ασφάλισης μπορεί να ωφεληθεί σε σημαντικό βαθμό από την ανάπτυξη που παρατηρείται στα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης και τη χρήση αυτών για τον έλεγχο σε πραγματικό χρόνο.

Συγκέντρωση πόρων - διαχείριση πόρων

- Τα μέλη καλούν για συγκέντρωση του συνόλου των δημόσιων πόρων για την υγεία στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. - αλλά και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για την ασφαλιστική του πολιτική.
- Προτείνεται η διερεύνηση του ρόλου συμπληρωματικών ασφαλιστικών σχημάτων, με στόχο την ενσωμάτωση της ιδιωτικής δαπάνης.

- Αναδεικνύεται η ανάγκη διερεύνησης εναλλακτικών τρόπων χρηματοδότησης, ώστε το σύστημα να ανταποκριθεί στην αυξανόμενη ανάγκη. Μεταξύ των τρόπων, προτείνεται η εισαγωγή φόρων (και επιδοτήσεων) υγείας ή φόρων στις συναλλαγές.
- Η κατεύθυνση των προϋπολογισμών οφείλει να αλλάξει και να μετατραπεί από «κάθετη» (προϋπολογισμοί ανά τύπο φροντίδας, ανά προϊόν, ανά υπηρεσία, κ.ά.) σε «οριζόντια» (δηλαδή σε προϋπολογισμούς που θα αφορούν το σύνολο του χρονικού συνεχούς ενός νοσήματος).
- Τα βασικά μέτρα εξορθολογισμού της ζήτησης, όπως οι πολιτικές των θεραπευτικών πρωτοκόλλων, της τεκμηριωμένης συνταγογράφησης. κ.λπ., πρέπει να εφαρμοστούν και να επεκταθούν στο σύνολο των τεχνολογιών υγείας, και να συμπληρωθούν από νεότερα εργαλεία, όπως οι ατομικοί προϋπολογισμοί ανά επαγγελματία υγείας που συνταγογραφεί, και τα οικονομικά κίνητρα.
- Η εισαγωγή διαδικασιών τεκμηριωμένης αποζημίωσης (Health Technology Assessment) για το σύνολο των τεχνολογιών υγείας, εκτός των φαρμάκων, κρίνεται απαραίτητη.
- Ειδική μέριμνα στη διαχείριση των πόρων χρειάζεται να δοθεί στη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., σε ζητήματα ανάπτυξης ανθρώπινου κεφαλαίου και συστημάτων διοίκησης.
- Ανάγκη ανάδειξης της πτυχής του δημογραφικού προβλήματος ως απειλής για τη συγκέντρωση πόρων για την ασφάλιση και για τη δημιουργία πολιτικών που θα στοχεύουν στον μετασχηματισμό της οικονομίας για την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η διαχείριση της τεχνολογίας υγείας στο πλαίσιο της ασφάλισης

- Τα μέλη αναγνωρίζουν τη δυναμική της τεχνολογίας ως προσδιοριστή της μελλοντικής νοσηρότητας - αλλά και της δαπάνης υγείας.
- Κρίνεται απαραίτητος ο καθορισμός της έννοιας της καινοτομίας και η θεσμική μετεξέλιξη της αξιολόγησης της (Οργανισμός Αξιολόγησης Τεχνολογιών Υγείας).
- Κρίνεται απαραίτητος ο καθορισμός των πρόσθετων στοιχείων αξίας μιας τεχνολογίας υγείας, πέραν του άμεσου οφέλους για την ατομική υγεία, και η αξιολόγηση αυτών.
- Δίνεται μεγάλη σημασία στη διερεύνηση πολιτικών διαχείρισης της τεχνολογίας υγείας, όπως τα ταμεία καινοτομίας (ταμεία μεταβατικής αποζημίωσης) και οι συμφωνίες ελεγχόμενης εισόδου.
- Τονίζεται ανάγκη εστίασης σε καινοτόμα συστήματα πληρωμών, τα οποία θα εστιάζουν στο αποτέλεσμα (pay for performance schemes), σε όλες τις βαθμίδες της φροντίδας.

- Τονίζεται η ανάγκη δημιουργίας ενός οικοσυστήματος βιο-τεχνολογίας, με τον συνδυασμό πολιτικών για την αύξηση των κλινικών μελετών, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τη βασική έρευνα, την ανάλυση των δεδομένων.

Η ασφαλιστική πολιτική στο πλαίσιο της δημόσιας πολιτικής

- Τα μέλη κρίνουν απαραίτητη τη ρητή δημόσια διατύπωση των στόχων της κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα, οι οποίοι πρέπει να τεθούν μέσω διαδικασίας διαβούλευσης.
- Η ρητή διατύπωση των στόχων οφείλει να συνοδεύεται (α) από ένα πλαίσιο δεικτών για την παρακολούθηση της εφαρμογής (β) από μία διαδικασία ανατροφοδότησης και μεταβολής των ακολουθούμενων πολιτικών, όπου κρίνεται απαραίτητο.
- Μεταξύ των κύριων στόχων της ασφάλισης και, εν γένει του συστήματος υγείας, οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν τη διασφάλιση της βιωσιμότητας, της καθολικότητας στην κάλυψη, της επαρκούς χρηματοδότησης, της μείωσης των ανισοτήτων και της μείωσης του οικονομικού κινδύνου από την υγεία (καταστροφική δαπάνη).
- Οι αλλαγές χρειάζεται να είναι σε διάλογο με τους πολίτες και τους λειτουργούς του συστήματος. Μέσω αυτού, είναι εφικτό να υπάρξει αντιμετώπιση των δυνάμεων που αντιστέκονται στην αλλαγή.
- Η χρονική διάσταση της πολιτικής οφείλει να εστιάζει σε μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις και σε σταθερότητα στην εφαρμογή των αλλαγών, ανεξαρτήτως του πολιτικού περιβάλλοντος, δοθέντος του μέγιστου βάρους της κοινωνικής ασφάλισης ως θεσμού της πολιτείας.
- Η ενίσχυση της διαφάνειας και της κοινωνικής λογοδοσίας στην κοινωνική ασφάλιση είναι απαραίτητο υπόβαθρο για τη θεσμική της θωράκιση. Η διαφάνεια και η κοινωνική λογοδοσία μπορούν να ενισχυθούν (α) με την ύπαρξη διαδικασιών που επιτρέπουν τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών, (β) με την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων των εφαρμοζόμενων πολιτικών, σε περιοδική υποχρεωτική βάση.

Τα μέλη αναγνωρίζουν τη σοβαρότητα του θέματος και την ανάγκη συνέχισης της συζήτησης και της ενίσχυσης του δημόσιου διαλόγου για την κοινωνική ασφάλιση υγείας στην Ελλάδα.

*Το «[Forum για τα Οικονομικά και τις Πολιτικές Υγείας](#)» αποτελεί μια ένωση προσώπων και επιστημονικών σχημάτων τα οποία συγκροτούν (χωρίς τυπική μορφή) έναν όμιλο συζήτησης και προβληματισμού που αποσκοπεί στην προσπάθεια μελέτης και τεκμηρίωσης των δεδομένων και των πολιτικών στην υγεία και τις υπηρεσίες υγείας.